ҚАЙТАЛАНУВЧИ ОДДИЙ ГЕРПЕС ИНФЕКЦИЯСИДА IL-18 ВА IFN-γ КЎРСАТКИЧЛАРИНИНГ ТАШХИСИЙ ҚИЙМАТИНИ ROC-ТАҲЛИЛ АСОСИДА БАҲОЛАШ

Ҳамидова Н.Қ., Мирзоева М.Р.

Бухоро давлат тиббиёт институти, Бухоро, Ўзбекистон

Долзарблиги. Қайталанувчи оддий герпес инфекциясида (ҚОГИ) даволаш амалиётда касалликнинг клиник белгилари намоён бўлганидан кейин бошланади. Ҳолбуки узоқ муддатли профилактик даводан энг катта фойда у қайта фаоллашувдан олдин буюрилганда олинади. Қайталаниш хавфи юқори бўлган беморни олдиндан ажратиб олиш имконини берадиган лаборатор мезонлар эса ҳанузгача ишлаб чиқилмаган. Цитокинлар тизими ҳолати ушбу вазифани ҳал қилишда истиқболли йўналиш сифатида қаралмоқда.

Тадқиқотнинг мақсади. ҚОГИ билан касалланган беморларда яллиғланиш ва иммунорегулятор цитокинлар даражасини қиёсий баҳолаш ҳамда уларнинг ташхисий ва башорат қийматини ROC-таҳлил усулида аниқлаш.

Материал ва усуллар. Тадқиқотга жами 240 нафар шахс жалб қилинди. Асосий гуруҳни (n=140) тез-тез қайталанувчи ва оғир кечувчи ҚОГИ билан касалланган беморлар, қиёсий гуруҳни (n=60) касалликнинг енгил ва ремиссия давридаги шакли бўлганлар, назорат гуруҳини (n=40) эса амалий соғлом шахслар ташкил этди. Барча текширилувчиларда қон зардобидаги IFN-γ, IL-4, IL-6 ва IL-18 миқдори иммуноферментли таҳлил усулида аниқланди. Ташхисий самарадорлик ROC-эгри чизиқлари (AUC, сезувчанлик, спецификлик) ёрдамида баҳоланди.

Натижалар. Асосий гуруҳда IFN-γ даражаси назорат гуруҳига нисбатан ишончли равишда пасайди — 16,9±0,95 пг/мл ($p<0,001$). Аксинча, IL-4 (22,3±1,0 пг/мл), IL-6 (16,3±0,7 пг/мл) ва IL-18 (248,6±9,2 пг/мл) кўрсаткичлари сезиларли ортди. Ушбу манзара чуқур иммун-яллиғланиш мувозанатсизлигини ва Th1/Th2 нисбатининг бузилганини акс эттиради.

ROC-таҳлил натижалари цитокинларнинг ташхисий қиймати бир хил эмаслигини кўрсатди (1-жадвал).

1-жадвал

Цитокинларнинг ташхисий кўрсаткичлари

Кўрсаткич	AUC	Ташхисий аниқлик даражаси
IL-18	0,942	Юқори
IFN-γ	0,918	Юқори
IL-4	0,861	Қониқарли
IL-6	0,834	Қониқарли

Энг юқори ташхисий ва башорат қийматига IL-18 (AUC=0,942) ҳамда IFN-γ (AUC=0,918) эга бўлди. AUC қийматининг 0,9 дан ошиши халқаро мезонларга кўра юқори аниқлик сифатида талқин қилинади. Олинган натижалар асосида касаллик қайталаниши ва оғир кечиш хавфини баҳолашга мўлжалланган мажмуавий башорат шкаласи шакллантирилди.

Хулоса. ҚОГИ да цитокинлар тизимининг чуқур мувозанатсизлиги кузатилади: IFN-γ даражаси пасаяди, IL-4, IL-6 ва IL-18 эса ортади. IL-18 ва IFN-γ кўрсаткичлари қайталанишни клиник белгилар пайдо бўлишидан олдин аниқлашда ишончли лаборатор мезон сифатида қўлланилиши мумкин. Ушбу мезонлар диспансер кузатувини индивидуаллаштириш ва профилактик чораларни мақсадли режалаштириш имконини беради.